

Louise Høydahl

med spredte glimt fra nesten 50 års virke i Lenvik.

Den sjarmerende energibunten fra Nesseby i Finnmark skal forlate Lenvik. Prostinnen, medlem og tillitskvinne i en rekke foreninger, den sprudlende drivfjæren når noe skulle skje eller gjennomføres, Louise Høydahl, flytter til flatbygdene på Østlandet etter 45 år i distriktet hos oss. Hamar får den ære å huse henne. Sine 70 år fnyser hun til siden med at hun ikke føler seg gammel, vil ikke være gammel og akter ikke å bli gammel. - Stilt overfor en slik argumentasjon - kategorisk selvfølgelig - kan man ikke annet enn å bøye seg. Være enig.

Hun ler over seg selv, samejenta fra Nesseby som ble gift med presten. Hun var nitten den gangen, med lange fletter og glimt i brune øyne, forteller ungdomsbilder. Han var 36 år og falt uten reservasjoner for sjarmtrollet. Og den som kjenner paret kan fortelle at han aldri angret på det. Ikke hun heller. «Er han ikke pen og kjekk», sier hun med begeistring i stemmen når hun viser fram bilde av den nå avdøde mannen sin.

De 11 årene som mannen var prest i Nesseby ble utfoldelsestrangen i første rekke konsentrert om de tre første barna som ble født der. Dessuten ble jeg fra barnsben av fortalt at jeg ikke kunne noe, ikke var noe, forteller fru Høydahl. Vi samer, ble ikke regnet helt og fullt som mennesker. I alle fall ikke som fullverdige mennesker, og det har vært tungt mange ganger. I mange, mange år var jeg så stille og innesluttet på grunn av min slekt, men nå har jeg blitt så vidt moden og voksen at jeg begynner å jeve meg over tullpratet.

Ikke helt og bestandig, for det sitter i meg, at jeg ikke er noe og ikke kan noe. Kanskje det er grunnen til at jeg blir så udsedvanlig glad og takknemlig når jeg får til noe!

Bevare meg vel så interessant alt var ved å være prestekone.

Etter at dere flyttet til Lenvik og inn i den uformelige prestegården på Bjorelvnes også?

Vi kom dit i 1926, og De må ikke si noe stygt om prestegården, sier hun med antydning til lynild i øynene. Da vi kom, var kjellerlemmen i tre stykker og når det regnet dryppet det inn i soveværelset, ved siden av at manglene forøvrig var utallige, men det rettet vi på og koseligere sted å bo kan man ikke få. Der var selskaper, besøk fra nær og fjern og losjerende hadde vi bestandig. Var det ikke plass på prestegården var det ikke plass noen andre steder heller. Tro nå ikke at vi levde noe dyrt liv! Vi hadde alt selv fra gården og fisk fra sundet. I fjøset hadde vi kyr, en hest, sauer, høns. Av tjenerskap var der to drenger, to piker og en guvernante som underviste barna.

Det var nå det daglige på prestegården, men det var ofte ellers en vrimmel av mennesker der. Visitaser, lærermøter, menighetsmøter og emmisærer tok inn hos oss. For ikke å snakke om ved gudstjenestene. Da var det overfylt i alle rom like til bårdstuen og alle skulle ha kaffe og middag - Til sine tider kunne jeg føle meg ganske som en hotellvertinne, men jeg har alltid likt mennesker og alt var bare hyggelig.

Jeg kan ikke få sagt hvor trist jeg synes det er at det skal stå tomt der borte nå. De unge prestene som kommer hit må øyensynlig ha andre fordringer enn vi hadde siden de ikke kan ta inn i dette praktfulle huset som kommunen nettopp har kostet kr 40.000.- på, mener fru Høydahl og ryster en smule på hodet over «de unge prester».

Oppe i det hele utfoldet familielivet seg i et rikt spektrum. Musikk og sang hadde en bred plass i hjemmet. Prost Høydahl musikalske begavelse og levende interesse for såvel håndens som åndens gjerning var en stadig inspirasjonskilde. - Bortsett fra på lørdagene. Da måtte det snakkes minst mulig og lavest mulig i prestegården. Søndagens preken ble ikke overlatt til tilfeldighetene.

Kunne det oppstå ekteskapelige problemer på grunn av Deres manns engasjement i sitt kall?

Selv om vi mennesker er forskjellige, er vi allikevel like. Ekteskapet er en institusjon hvor man kan vokse seg sammen med velvilje, godvilje og ikke minst hardt arbeide med seg selv. Det er ingen mening i at to som lever sammen skal leve som hund og katt. –

Hvis man etter å ha forsøkt alt og prøvd alle utveger og det fremdeles ikke går bra er det bedre å gå fra hverandre. Men vi hadde det så godt som noen mennesker kan ha det sammen. Og så lærte jeg så meget av ham. Det største var kanskje at han lærte meg å akseptere meg selv.

Var det ikke tungvint og slitsomt med den store prestegården, mange barn og en stadig strøm av besøkende?

En gang under kirkepynting, sa frøken Sevaldsen til meg: - "Du er ikke noe til å arbeide, du diregerer bare!" Det tror jeg at hun har meget rett i. Jeg har alltid fått hjelp til enhver tid enten det gjaldt å pynte kirken på Bjorelvnes, arbeide med å få reist kirke på Finnsnes, eller andre ting som har opptatt meg. Dessuten fikk man hjelpe seg med det man hadde selv om ikke alt var så fullkoment. Veg hadde vi for eksempel ikke hverken over Sollidalen, eller utover fjorden. Telefonen virket bare ved flo og slette ikke ved fjære hva nå det kunne komme av. Så skulle vi snakke med noen måtte vi passe på å gjøre det ved flo.

Mannen min hadde lært meg å ro, og når vi skulle handle tok jeg ungene i båten og rodd over til Gibostad. - Den gangen var det meget hval i sundet og en gang på en rotur over sundet kom en hval helt inn til båten. Jeg var dødsens redd og fektet vilt med åren for å jage den bort, men barna syntes det var riktig morsomt de, og lo av full hals.

Kontante penger var det bestandig smått med hos oss forteller fru Høydahl. - En gang hadde jeg brukt opp husholdningspengene og visste ikke min arme råd hvor jeg skulle få penger fra. Hadde ikke særlig lyst til i spørre mannen min heller. Tanken om å liste noen kroner ut av sparegrisen var der også, men så fant jeg løsningen. Jeg skrev et brev til herr prost Høydahl, Bjorelvnes.

"Undertegnede tillater seg i all ærbødighet å søke prosten om et kortsiktig lån på kr 20.- Beløpet skal i sin helhet gå til nødvendige husholdningsrekvisitter til en fattig, men stor familie på 7 medlemmer her i egnen. I håp om en snarlig og velvillig avgjørelse på mitt andragende tegner jeg deres forbundne og hengivne Louise Høydahl."

Etter at prosten hadde ledd fra seg ble andragendet prompte innvilget.

Etter krigen solgte vi alle dyrene på prestegarden til en mann i Alteidet i Finnmark som hadde mistet alt under krigen. En ku holdt vi av som jeg skulle stelle. Det var ikke alltid så vellykket som man kunne ønske. Til å begynne med var melkingen problematisk siden jeg ikke følte meg helt sikker på hvorledes jeg skulle gripe saken an. Rent teoretisk behersket jeg kunsten, men de første gangene med melkebøtta følte jeg meg svært utrygg og satt på god armlengdes avstand fra kua. Denne noe nølende opptreden fra min side falt ikke i god jord. Etter hvert gikk det imidlertid bra med melkingen.

Da kua skulle kalve hadde vi hver var tørn i fjøset, en kvinne fra Finnmark som bodde på kontoret og jeg. På hennes vaktørn begynte kalvingen. Hun styrtet inn og ropte "Kua skal kalve!" — Jeg tok på i en fart en gammel dork og et par bukser som jeg hadde lånt av mannen min. Skled ned gelenderet og sprang ut til fjøset med Finnmarkskvinnen i helene. Men i fjøsdøren stoppet vi begge for der kom slike nifse lyder der inne fra. Ingen av oss turde å gå først inn. Da vi hadde diskutert oss ferdige, gikk vi inn men i mellomtiden hadde kua kalvet og stod ren og fin og stolt med kalven pattende ved siden av seg.

Melk fikk jeg ikke av kua etter at kalven hadde vent seg til å patte og kan du tro hvor mange ganger jeg har galloppert med den uregjerlige kalven?

Louise Høydahl har ved en rekke tilfeller opplevd parapsykologiske fenomener. — Et felt av vår virkelighet som neppe noen seriøs naturvitenskapsmann i dag avviser. Flere av tilfellene refererer seg til ikke forklarlig kommunikasjon over betydelig avstand mellom henne og den eldste sønnen.

Etter 45 år i Lenvik skal nå fru Høydahl forlate kommunen. Men hun har ikke unngått å sette spor etter seg - impulsiv og aktiv som hun er. - For aktiv vil sikkert enkelte påstå!

Hennes barnetimeopplegg som har vært sendt i NRK: "Bestemor forteller" må nå forandres til "Oldemor forteller". Ikke desto mindre blir det snart bok av det. Og hun har mer fra Pegasusritt.

Kurs i dagliglivets psykologi, møteteknikk, mosaikkarbeider, souvenirproduksjon, er noe hun tar med i samme farten. - Hun blir sikkert ikke arbeidsledig sørpå heller sier de som kjenner henne!

TF 22.11. 1969.